

Første kvartal 2007

Michael Seidelin og Anders Jerichow

Har Danmark en selvstændig stemme i international politik?

Oppositionen har under det meste af krigen i Irak kritiseret VK-regeringen for at følge USA for tæt og anbefalet, at Danmark skulle trække sine soldater ud af Irak. I februar satte regeringen så en udløbsdato for de danske tropper i Sydirak – men mødte nu kritik for blot at følge i hælene på Storbritannien, der samme dag besluttede at hente en fjerdedel af sine styrker i Sydirak hjem.

Beslutningen vidnede om et grundvilkår for dansk sikkerhedspolitik: At vi sjældent – om nogensinde – er alene. Og at vi ofte må vælge, hvilke af vores nære allierede vi vil handle sammen med.

I dette tilfælde valgte to af Danmarks nærmeste allierede – Storbritannien og USA – reelt at gå hver sin vej, og Danmark kunne ikke følge dem begge. Forud for beslutningen var publiceringen af den amerikanske tværpolitiske *Baker-Hamilton-rapport* (6. december 2006), som udtrykte tvivl om præsident Bushs Irakpolitik og foreslog flere justeringer.

Blandt dem: Forhandlinger med alle Iraks nabolande, inklusive Iran og Syrien, hvoraf det første af Bush opfattes som en del af ‘ondskabens akse’ og det andet som en ‘slyngelstak’. Desuden et pres på de irakiske myndigheder for at få dem til at tage større ansvar. Og endelig en deadline for det militære engagement.

Bush var ikke begejstret. Men skønt Danmark og Storbritannien ikke var genstand for *Baker-Hamilton-rapporten*, var rapportens dilemmaer også britiske og danske. Og rapport eller ej, den danske regering varslede den 21. februar, at august skal være udløbsdato for de danske kamptropper i Sydirak, hvor de har haft ansvaret for sikkerheden i en område på størrelse med Fyn nord for regionshovedstaden Basra. Præcis samtidig besluttede Storbritannien at trække 1600 ud af 7000 britiske soldater hjem fra Basra-området. Mens det i folketinget gav stof til ny debat om dansk selvstændighed og/eller følgagtighed over for magter, der er større end os selv, blev det ledsaget af en opinionsmåling fra Catinét, som viste, at 40 procent af

den voksne danske befolkning opfattede Danmarks indsats i Irak som vellykket eller en succes. Kun 15 procent opfattede den som mislykket eller en direkte fiasko.

Ifølge den irakiske udenrigsminister, Hoshiyar Zebari, som gæstede København ugen efter, er Irak parat til at overtage ansvaret for sikkerheden i Sydirak til august og tilfreds med, at Danmark vil erstatte den hidtidige bataljon med fire overvågningshelikoptere og en tilknyttet besætning på i alt 50 soldater.

Og så til Afghanistan

Man skal ikke have en større spåmandseksamen for at forudse, at den politiske strid om dansk involvering i Irak nu vil erstattes af debat om Danmarks engagement i Afghanistan. For præcis samtidig med beslutningen om at neddroge antallet af soldater i Irak, vedtog VK-regeringen at øge det danske kontingent soldater fra 400 til 600 i Afghanistan.

Heller ikke i Afghanistan er vi ale-ne. Og heller ikke i Afghanistan er vi kun elsket af lokalbefolkningen. De oprustende rester af det tidligere Taleban-regime går i offensiven mod de udenlandske soldater, og danske soldater er i Afghanistan reelt engageret i en krig, der opfattes som en lakmusprøve på NATOs sammenhold og evne til at løse fredsskabende opgaver uden for NATOs egen geografiske hjemmebane. Men hvad kommer først – den militære indsats eller den sociale og økonomiske genopbygning? VK-re-

geringen lover, også presset af oppositionen, at styrke Danmarks betoning af netop genopbygningen. Men ligesom i Irak truer soldaternes beskyttelse af sig selv med at begrænse engagementet i genopbygningen – nu i den pashtunske Helmanprovins.

Ja til missilskjold

Beskyldningerne mod regeringen og dens støtteparti, Dansk Folkeparti, for at følge USA slavisk gælder ikke kun Irak-politikken. De samme toner lød, da både udenrigs- og forsvarsministeren den 6. marts udtrykte klar støtte til NATOs planer om at udvide det amerikanske missilskjold til også at dække det europæiske kontinent.

“Det er voldsomt dyrt, og det betyder en optrapning af konflikterne i forhold til Rusland og Kina”, lød det fra SF’s udenrigsordfører Holger K. Nielsen, mens forsvarsminister Søren Gade (V) pegede på, at stadig flere lande enten råder over masseødelæggelsesvåben eller forsøger at anskaffe dem.

“Der er nationer i verden, som ønsker at få masseødelæggelsesvåben og vil være i stand til at fremføre dem ved hjælp af fx missiler. Jeg kan ikke se nogen grund til, hvorfor vi ikke skulle tilbyde den danske befolkning den beskyttelse”, sagde forsvarsminister til flere medier.

Regeringens beslutning kommer ikke som nogen overraskelse. For-

handlingerne har fundet sted over lang tid, og ledende NATO-lande ønsker at gøre missilforsvaret til en integreret del af Europas forsvar, som den tyske forsvarsminister Franz Josef Jung formulerede det efter et møde mellem EU-landenes forsvarsministre i begyndelsen af marts.

Men han understregede også nødvendigheden af at informere Rusland løbende og grundigt om planerne. Det var et indirekte svar på præsident Vladimir Putins voldsomme kritik af planerne om et missilskjold, som han fremførte på den årlige sikkerhedspolitiske konference i februar i München.

Danmark med EU-flertal

I årtier – fra midten af 1950'erne og frem til udgangen af 1980'erne – stod Danmark last og brast med Storbritannien i Europa-politikken. Som regel var vi en del af taberholdet, og ved senere traktatændringer har Danmark været i vanskeligheder.

Nu ligger Danmark derimod i den europæiske mainstream. Statsminister Anders Fogh Rasmussens (V) har ved flere lejligheder lagt op til, at den af de franske og hollandske vælgere forkastede forfatningstraktat for EU kan erstattes af en 'minitraktat', som han ikke nødvendigvis behøver at sende til folkeafstemning.

Ganske vist siger de lande, der har ratificeret forfatningstraktaten, nej til den tynde udgave. Det skete på et

møde mellem disse lande, 'Forfatningens venner', i Madrid i januar 2007. Men briterne insisterer på den slanke model. Det samme gør de tre vigtigste kandidater til den franske præsidentpost samt et stort – og ofte 'vanskeligt' – EU-land som Polen, og hermed er retningen slået an.

Det svarer ikke til den tyske forbundskansler Angela Merkels ambitioner. På kort sigt vil hun imidlertid gerne bringe den efterhånden langvarige føljeton om forfatningstraktaten et skridt videre, og derfor peger pilen i retning af den snævre løsning.

"Læg nu ikke for meget pres på os", sagde forbundskansleren efter EU-topmødet i december 2006, og det bliver svært at have en ratificeret forfatningstraktat klar inden valget til Europa-Parlamentet i sommeren 2009, som hun oprindeligt stræbte efter.

Det passer den danske statsminister udmærket, selv om han ved dette topmøde gav udtryk for en vis utålmodighed. "Vi må se at blive færdige med disse uendelige traktatforhandlinger. Men jeg er godt klar over, at mit håb er optimistisk", udtalte statsministeren til *Politiken*.

Der venter vanskelige forhandlinger i EU-kredsen, og faren for et nej til traktaten i et eller flere medlemslande lurer stadig. I Frankrig går to af kandidaterne til præsidentembedet, socialisten Ségolène Royal og centrumlederen François Bayrou, ind for en folkeafstemning om en

ny traktat, hvilket også bliver et tema i den danske debat. Den bliver heller ikke nemmere af, at de danske forbehold risikerer at komme i spil. Statsministeren – uanset om han eller hun hedder Anders Fogh Rasmussen (V), Helle Thorning Schmidt (S) eller noget helt tredje – skal bl.a. tage stilling til, om en eventuel folkeafstemning om en ny traktat skal kobles med forslag om at afvikle forbeholdene. Det vil være højt spil, og derfor vil det passe Danmark godt, hvis signalerne fra de øvrige lande hedder parlamentarisk behandling af en ny og smal forfatningstraktat.

Dansk miljøsucces i EU

Det lignede et triumftog, da statsminister Anders Fogh Rasmussen (V) vendte hjem fra EU-topmøde 10. marts.

“Statsministeren har gjort det godt på vedvarende energi”, lød det bl.a. fra SF’s EU-ordfører Anne Grethe Holmsgaard, der henviste til aftalen mellem de 27 EU-lande om at sætte konkrete mål for reduktion af CO₂ og andre drivhusgasser, 20 pct. energibesparelse inden 2020 og mål for andelen af vedvarende energi i det samlede energiforbrug i 2020.

Nej, det var ikke kun en dansk sejr. Men Danmark pressede på i den retning og havde bag sig en aktiv miljøpolitik i EU siden begyndelsen af 1990’erne.

Der var også usædvanlig ros fra Socialdemokraternes tidligere miljøminister, Svend Auken, og der var især overraskelse over, at EU-landene nåede til enighed i et spørgsmål, der har delt dem. Men Tysklands EU-formand og forbundskansler Angela Merkel havde gjort energien til sin mærkesag, den er blevet et vigtigt tema i den franske valgkamp frem til 2. runde af præsidentvalget den 6. maj, og i Storbritannien lægger landets – sandsynligvis nye premierminister fra sommer – Gordon Brown, også op til en miljøoffensiv.

Og så var der Danmark, Sverige og de andre.

Stemningen i Bruxelles var høj, og det handlede ikke kun om miljø.

Med denne aftale brød EU-lederne nemlig det dødvande, unionen har befundet sig i siden det franske og hollandske nej til forfatningstraktaten i maj-juni 2005, og EU sendte også et signal om handlekraft til resten af verden, som Kommissionsformand José Manuel Barroso udtrykte det:

“Vi kan sige til resten af verden: I bør slutte jer til os i kampen mod klimaforandringer”.

Agenda - næste kvartal:

– April/maj: Fransk præsidentvalg
– Juni: EU-topmøde

Michael Seidelin, udenrigspolitisk reporter og analytiker, Politiken og Anders Jerichow, redaktør ved Politiken og redaktør, Udenrigs.